

Evaluering av veiledning¹

Ingrid Guldvog²

Mange av oss har gleden av å stå i veiledningsoppgaver som del av vår faglige virksomhet. Oftest er dette meningsfulle og berikende arbeidsprosesser for begge parter, og flere enn meg verdsetter slike oppdagelsesreiser sammen med personer preget av smittende nysgjerrighet og undring.

Det kreative og utforskende element er bærebjelken i veiledningen, som mest mulig kan ha preg av å være samtale mellom kolleger. Med profesjonsutdanning og systemer kommer imidlertid også kompetansekrav og sertifiseringsordninger. I veiledningen vil det derfor ofte være innebygde aspekter av kvalitetssikring og kontroll knyttet til læring og egnethet. Dette må det være åpenhet om. I legers spesialistutdanning i psykiatri er for eksempel evaluering nedfelt som fast ordning to ganger i året.

Som psykoterapiveileder har jeg vært med på mange slike. Jeg kjente etter hvert behov for å løfte min egen bevissthet om denne evalueringen. Hva er det jeg ser etter og lytter etter hos kandidaten? Hva danner grunnlag for mine refleksjoner rundt tema som: forståelse, fremgang, utvikling, egnethet m.v. Og hvilken fasong kan tilbakemelding til kandidaten med fordel ha for å være nyttig kilde til selvrefleksjon, faglig glede og vekst?

Jeg har etter hvert samlet meg om fem enkle stikkord eller veivisere. Da kan jeg samle dem på en hånd, og de kan utbroderes med detaljer ved behov. Disse veivisere bruker jeg først som grunnlag for nødvendig sorteringsarbeid i mitt eget hode og hjerte. Deretter danner de strukturen i tilbakemelding til kandidaten. En slik regelmessighet i ramme og form gjør det enklere å oppdage og beskrive endring over tid. I blant er det mangel på endring som blir tydelig. Det er også nyttig å oppdage og reflektere rundt.

1. Tekst opprinnelig publisert i Bulletin for Institutt for psykoterapi, Årgang 12, nr. 2, juni 2006. Takk til Institutt for psykoterapi for tillatelse til å trykke teksten her om igjen.
2. Ingrid Guldvog, psykiater og psykoanalytiker med mangeårig erfaring som psykoterapiveileder og lærer ved Institutt for psykoterapi.

Jeg er bedt om å dele disse mine veivisere med gode kolleger, og gjør gjerne det – her nevnt i den rekkefølge som for meg har blitt naturlig å bruke i evalueringssituasjonen.

1. Fremmøte

Kommer kandidaten til sine timer regelmessig og presis, og uten for mange telefoner og callinger medbrakt? Og melder kandidaten fra i forkant om forutsigbart fravær?

Kandidatens arbeidsuke kan være meget strevsom og full av uregelmessigheter. Fravær og dårlig bruk av veiledningstimer kan således ha gode forklaringer. Imidlertid kan tvilsomme bortforklaringer også forekomme i alle slags variasjoner. Uregelmessigheter i fremmøte gir grunnlag for refleksjoner på mange nivå.

2. Materiale

Tar kandidaten ansvar for å bringe med relevant materiale til veiledningen? Hva som er relevant materiale kan diskuteres veiledere imellom, og må drøftes mellom kandidat og veileder. Aktive bidrag, spørrende holdning og evne til åpen undring omkring veiledningens muligheter er imidlertid noe ganske annet enn passiv forventning til veileders ansvar og bidrag.

3. Kunnskapsnivå og kunnskapspåfyll

Synes det som kandidaten har relevante kunnskaper som gjør en samtale om psykodynamiske begrep og fenomen mulig? Og har kandidaten et noenlunde realistisk bilde av eget kunnskapsnivå? Kandidatens interesse, engasjement og opplevd ansvar for eget kunnskapspåfyll og kompetanseløft, herunder forhold til litteratur, blir også en kilde til refleksjon.

4. Tilgjengelighet for veiledning/læring

Viser kandidaten en selvforståelse som inkluderer ønske om og opplevd behov for veiledning og læring? Møter jeg hos kandidaten åpne kanaler til undring og nysgjerrighet?

Motstykket kan være ulike grader av omnipotent selvtilstrekkelighet, hvor veiledning oppleves helt bortkastet og unødvendig. Jeg minnes i den anled-

ning et innlegg fra gode kollega Asgeir Medhus på et Utstein seminar for mange år siden. Innlegget hadde følgende tittel: «Veiledning, en fornærmelse?»

5. Opplevelse og forståelse av egen rolle i behandlingsprosessen og egen påvirkning av behandlingsprosessen

I en terapeutisk relasjon stiller vi oss til rådighet i et flerdimensjonalt emosjonelt kraftfelt. Vi deltar i et samspill preget av gjensidig påvirkning på mange plan. Opplevelsen av og fortolkningen av dette samspillet er selve kjernesaken i den psykodynamiske forståelse og praksis. Hvor er kandidaten i dette feltet?

I dette lille knippet av vevisere eller verktøy kunne noen skiftes ut og mange føyes til. Over tid har summen av disse fem imidlertid blitt min enkle modell.

I veiledningen leter vi etter endring, utvikling og fremgang hos våre kandidater, og vi gleder oss når vi ser spor av dette. Iblant er fremgangen meget sparsom, eller den uteblir helt. Da er det klok arbeidsrutine og god dynamisk tenkning og praksis aller først å spørre meg selv om hindringenes årsak ligger i min rolle og i min påvirkning av prosessen. Dertil kan særskilt dårlige ramme-faktorer for dynamisk arbeid være et problem. Det kan også være veilederens ansvar å peke på i blant.